

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka a
literatury

Podpora dětského čtenářství
Bakalářská práce

Autor: Nikola Bartušková

Studijní program: B7310 Filologie

Studijní obor: Jazyková a literární kultura

Vedoucí práce: PhDr. Jana Bílková, Ph.D.

Oponent práce: Mgr. et Mgr. Adéla Štěpánková

Zadání bakalářské práce

Autor:	Nikola Bartušková
Studium:	P17K0067
Studijní program:	B7310 Filologie
Studijní obor:	Jazyková a literární kultura
Název bakalářské práce:	Podpora dětského čtenářství
Název bakalářské práce AJ:	Supporting children's reading

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Tématem práce je podpora dětského čtenářství a problematika čtenářské gramotnosti dětí školního věku. V teoretické části budou popsány metody, kterými lze čtenářství podporovat a rozvíjet. Obsahem praktické části bude metodický návrh pro rozvoj dětského čtenářství a hodnocení výsledků jeho aplikace v praxi, konkrétně při práci s žáky 1. stupně základní školy. V rámci práce bude vypracován praktický projekt.

GEJGUŠOVÁ, Ivana. Mimočítanková četba a cíle literární výchovy na základní škole: podíl doporučené četby na dětském čtenářství. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2011. CHALOUPKA, Otakar. Rozvoj dětského čtenářství. Praha: Albatros, 1982. LEPILOVÁ, Květuše. Cesty ke čtenářství: vyprávějte si s námi. Brno: Edika, 2014. PRÁZOVÁ, Irena, Kateřina HOMOLOVÁ, Hana LANDOVÁ a Vít RICHTER. České děti jako čtenáři. Brno: Host ve spolupráci s Národní knihovnou České republiky, 2014. SMOLÍKOVÁ, Klára. Zakousněte se do knihy: pracovní listy k rozvoji čtenářství. Praha: Portál, 2017.

Zadávací pracoviště:	Katedra českého jazyka a literatury, Pedagogická fakulta
Vedoucí práce:	PhDr. Jana Bílková, Ph.D.
Oponent:	Mgr. et Mgr. Adéla Štěpánková
Datum zadání závěrečné práce:	14.12.2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci Podpora dětského čtenářství vypracovala pod vedením vedoucí závěrečné práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 5. 12. 2022

Nikola Bartušková

Poděkování

Velice děkuji své vedoucí bakalářské práce PhDr. Janě Bílkové Ph.D. za její ochotu, vstřícný přístup a za cenné rady, které mi poskytovala během zpracování bakalářské práce *Podpora dětského čtenářství*.

Anotace

BARTUŠKOVÁ, Nikola. *Podpora dětského čtenářství*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2022. 31 s. Bakalářská práce.

Práce *Podpora dětského čtenářství* se zaměřuje na to jak knihovny mohou přispívat k podpoře a rozvoji dětského čtenářství. V práci jsou objasněny moderní metody, které mohou knihovny využívat při práci s dětmi. V druhé části práce je popsán konkrétní projekt na podporu dětského čtenářství, který byl zrealizován v knihovně v Mníšku pod Brdy školního věku. Projekt je v závěru vyhodnocen, jsou nastíněny nedostatky a doporučení pro další praxi.

Klíčová slova: projektové metody, podpora dětského čtenářství, vzdělávací činnost knihoven, hra *Přelouskej knihu*

Annotation

BARTUŠKOVÁ, Nikola. *Supporting children's reading*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2022. 31 s. Bakalářská práce.

This thesis named Supporting children's reading focuses on how libraries can contribute to the support and development of children's reading. This thesis explains modern methods that libraries can use when working with children. The second part of the thesis describes a specific project to support children's reading, which was implemented in the school-age library in Mníšek pod Brdy. The project is evaluated in the conclusion and shortcomings and recommendations for further practice are outlined.

Key words: project methods, support of children's reading, educational activities of libraries, game *Přelouskej knihu*

OBSAH

1	ÚVOD	2
2	KNIHOVNY A JEJICH PODÍL NA PODPOŘE DĚTSKÉHO ČTENÁŘSTVÍ	4
2.1	DĚTSKÉ ČTENÁŘSTVÍ A KNIHOVNY	4
2.2	ZPŮSOBY A MOŽNOSTI PODPORY DĚTSKÉHO ČTENÁŘSTVÍ KNIHOVNAMI	5
3	NOVÉ ZPŮSOBY A METODY VYUŽITELNÉ K PODPOŘE DĚTSKÉHO ČTENÁŘSTVÍ	8
3.1	METODY PODPORY ČTENÁŘSTVÍ V KNIHOVNÍM PROSTŘEDÍ	8
3.2	NOVÉ ZPŮSOBY A METODY VYUŽÍVANÉ PRO PODPORU ČTENÁŘSTVÍ	10
4	CHARAKTERISTIKA PROJEKTU	14
4.1	CÍLE PROJEKTU	14
4.2	CÍLOVÁ SKUPINA	15
4.3	MĚSTSKÁ KNIHOVNA MNÍŠEK POD BRDY	16
5	PROJEKT PŘELOUSKEJ KNIHU	18
5.1	PŘEDSTAVENÍ PROJEKTU	18
5.2	REALIZACE PROJEKTU	19
5.2.1	<i>Časový harmonogram realizace</i>	19
5.2.2	<i>Popis realizace projektu</i>	20
5.2.3	<i>Vyhodnocení a srovnání s Horními Počernicemi</i>	21
5.3	IDENTIFIKACE NEDOSTATKŮ A DOPORUČENÍ PRO PRAXI	23
5.4	SHRNUTÍ A DISKUSE	24
6	ZÁVĚR	27
7	POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE	28
8	PŘÍLOHY	30
8.1	PŘÍLOHA A - ZÁLOŽKY	30
9	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	31

1 ÚVOD

Četba by měla být nedílnou součástí života každého jedince, toto pravidlo bezesblytku platí také v případě dětí. Člověk se čtenářem stává v průběhu života, v případě dětí plní četba celou řadu funkcí, ať už je to zprostředkovávání zkušeností, podněcování fantazie či obohacování slovní zásoby. Přesto, že moderní doba zpřístupňuje dětem celou řadu zajímavých publikací a možností, jak se stát čtenářem a své čtenářství dále rozvíjet, všeobecně se má zato, že dětské čtenářství klesá a s tím i zájem dětí o knihy. Proto je podpora dětského čtenářství velice aktuálním a zajímavým tématem, které v moderní společnosti rezonuje. Na samotném vzniku a dalším rozvoji čtenářství u dítěte se podílí celá řada faktorů a participuje na něm řada činitelů – kromě rodiny a školy jsou to také veřejné instituce, zejména knihovny.

Tématem předkládané bakalářské práce je *Podpora dětského čtenářství*, přičemž tato problematika bude nahlížena právě úhlem pohledu knihoven a na jejich možném vlivu v této problematice. Důvodem je fakt, že mám několikaletou praxi v Městské knihovně Mníšek pod Brdy, kde jsem se přímo setkala a setkávám s praktickou stránkou podpory dětského čtenářství z pohledu knihovny. Cílem předkládané bakalářské práce je na konkrétní realizované praktické činnosti ukázat, jakým způsobem mohou knihovny moderně, efektivně a zajímavě participovat na podpoře dětského čtenářství. Projekt cílící na podporu dětského čtenářství, který následně představím, bude po uskutečnění také vyhodnocen. Součástí analýzy provedené aktivity bude také identifikace nedostatků a doporučení pro další praxi.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. První dvě kapitoly praktické části prostřednictvím literární rešerše prezentují současný stav řešené problematiky. V první kapitole je definována role knihoven v mnohavrstevném procesu podpory dětského čtenářství, druhá kapitola je zaměřena na současné a moderní způsoby a metody, které mohou být implementovány a využity v procesu podpory dětského čtenářství knihovnami. Teoretická část práce vychází primárně ze studia literatury zabývající se knihovnami, čtenářstvím obecně a dětským čtenářstvím, ale také z praktických zkušeností autorky práce, která přímo v knihovně v Mníšku pod Brdy pracuje na podpoře čtenářství tamějších dětí.

Protože praktická část práce je realizace soutěže vypracované pro děti formou projektové činnosti, je zvláštní pozornost věnována jednak zábavným metodám práce knihoven s dětmi, jednak projektové výuce. Přestože projektová výuka je záležitostí pedagogiky, její uplatnění v knihovnickém prostředí je nepopíratelné, což dokazuje projekt předložený v praktické části práce. V praktické části práce je prezentováno, jak se autorčin projekt realizoval. Text obsahuje analýzu akce, jež byla cíleně pořádána v knihovně Mníšku pod Brdy

na podporu dětského čtenářství. Jak už bylo naznačeno výše, jedná se o soutěž, která ve své realizaci využívá možnosti a principy projektové výuky. V této části práce je představena celá metodika provedeného projektu, tedy charakteristika cílové skupiny, jednotlivé dílčí cíle projektu, průzkumné otázky, způsob realizace projektu a další. V následující kapitole je popsán projekt tak, jak byl skutečně realizován. V poslední kapitole praktické části naleznete vyhodnocení projektu, jsou zodpovězeny průzkumné otázky a je diskutována realizace projektu a její výsledky. Práce obsahuje také seznam použité literatury a zdrojů.

2 KNIHOVNY A JEJICH PODÍL NA PODPOŘE DĚTSKÉHO ČTENÁŘSTVÍ

Přesto, že z technologického hlediska je současná doba zcela odlišná od jakéhokoli předchozího období, má četba v životě společnosti stále své místo. Nejinak tomu je i v životě dětí, které se také potýkají s úspěchaností současnosti. Je bezpodmínečně nutné, aby se na všestranném rozvoji a vývoji dětí podílely také různé instituce, protože možnosti a role rodiny v tomto procesu se neustále mění. V případě dětského čtenářství má stále vedoucí úlohu rodina a škola, ale existuje celá řada dalších činitelů a subjektů, které na podpoře čtenářství dětí ve všech věkových skupinách participují. Role knihoven by se v tomto procesu neměla v žádném případě podceňovat, protože působí na děti nejsoustavněji.

2.1 Dětské čtenářství a knihovny

Čtenářství je součástí čtenářské gramotnosti, jež je nejdůležitější součástí funkční gramotnosti. Úroveň funkční gramotnosti rozhoduje o kompetenci jedince orientovat se v psaném materiálu, což je samozřejmě základním předpokladem úspěšného uplatnění se v životě.¹ Čtenářství pak označuje vztah ke čtení. Tento vztah závisí na schopnosti číst a na dovednosti vybírat si knihy ke čtení. Čtenářství je založeno na čtenářském návyku, tedy na způsobu zacházení s knihami, na četnosti čtení a na okolnostech, kde a kdy jedinec čte. Do čtenářství patří také kompetence odložit nedočtenou knihu, pokud čtenář zjistí, že daná kniha nebyla dobrou volbou. Navenek se čtenářství prezentuje zájmem o knihy, celkovou zálibou v četbě a různorodostí čtenářských aktivit.²

Čtenářství by tak mělo být nedílnou součástí života každého jedince. J. Trávníček³ pojem čtenářství používá převážně ve spojení s dětmi. Je to proto, že právě u této věkové kategorie by mělo být čtenářství cíleně a efektivně rozvíjeno, na čemž participuje celá řada subjektů. Rozvoj dětského čtenářství je však tématem vysoce aktuálním nejen s ohledem na jeho důležitost, ale také s ohledem na všeobecně rozšířené mínění, že děti nečtou. Tento fakt J. Trávníček⁴ označuje za jeden z mýtů rozšířených ve spojitosti se čtenářstvím a uvádí, že mladí lidé jsou v oblasti čtenářské výkonnosti nad celostátním průměrem a také tvoří největší věkovou skupinu navštěvující knihovny.

¹ METELKOVÁ SVOBODOVÁ, R. *Čtenářská gramotnost z lingvodidaktického hlediska*. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity, 2008. s. 12.

² HAVLÍNOVÁ, H. *Chci číst jako táta s mámou. Jak se stát čtenářem*. Praha: Grada, 2019. s. 15.

³ TRÁVNÍČEK, J. *Čtete? Obyvatelé ČR a jejich vztah ke knize*. Brno: Host, 2008. s. 35.

⁴ TRÁVNÍČEK, J. *Čtenáři a internauti. Obyvatelé ČR a jejich vztah ke čtení*. Brno: Host, 2011. s. 160.

Tudíž knihovny mohou hrát v rozvoji dětského čtenářství velice významnou roli. S tím, jak dítě roste, postupně klesá vliv základních subjektů na vývoj dítěte – rodiny a školy a stoupá vliv mimoškolních institucí. Tento posun je patrný také v oblasti literárně – výchovného působení. Děti stále více vyhledávají méně formální zájmové činnosti probíhající mezi vrstevníky. V rámci těchto aktivit je však možné na dítě působit velice intenzivně, protože jsou často spojeny s individuálními zájmy a potřebami dítěte, jedná se o aktivity dobrovolné, prováděné z vlastního zájmu dítěte. Dítě je v rámci těchto aktivit otevřené působení, zapojuje se do mimoškolních činností aktivně a je ochotno jim věnovat svůj čas i pozornost.⁵

V souvislosti s rozvojem čtenářství v mimoškolní oblasti má základní úlohu knihovna. Samozřejmě je možné identifikovat celou řadu dalších subjektů a činitelů, které se na rozvoji čtenářství u dětí mohou podílet, ale knihovna působí přímo na čtenářství a její aktivita je cílená a komplexní. Knihovny mají všechny předpoklady pro to, aby se věnovaly problematice čtenářství a jeho podpoře u jednotlivých cílových skupin dlouhodobě a systematicky, což řada dalších zařízení nemá. Možnost dlouhodobého, systematického a velice variabilního působení na čtenáře by měly knihovny dokázat využít, protože akce jako jsou knižní veletrhy, udělování knižních cen apod. takový potenciál nemají.

Hlavním cílem knihoven v této oblasti by mělo být přivést děti ke čtení a vytvořit ze čtenářství jeden z hlavních osobnostních rysů. Za tímto účelem se v rámci knihovnického prostředí profiluje celá řada organizací a aktivit, které mají za cíl právě podporu dětského čtenářství. Úroveň jednotlivých aktivit a jejich dosah jsou velice různé, co je však důležité, je propagace těchto aktivit. Je dobré dostat pořádané činnosti do podvědomí místní komunity, aby tyto aktivity na podporu dětského čtenářství měly nějaký účel. Důležitá je i kvalita těchto aktivit. Z praxe je patrné, že ne vždy je knihovnickým aktivitám zaměřeným na podporu dětského čtenářství věnována dostatečná pozornost, což je rozhodně škoda, protože bez účasti dětí se snaha knihoven naprosto mívá účinkem.

2.2 Způsoby a možnosti podpory dětského čtenářství knihovnami

Knihovna se na rozvoji čtenářství u dítěte podílí z několika ohledů – učí dítě samostatně a tvořivě pracovat s knihou, usměrňuje jeho čtenářské zájmy a přímo jej vede k samostatnému a uvědomělému vybírání si kvalitní četby. Knihovníci mají za úkol vhodným způsobem podporovat vztah dítěte ke knihám a rozvíjet a podporovat žádoucí čtenářské chování.⁶ Knihovny pořádají kulturní, výchovné a vzdělávací akce a programy, které mohou mít

⁵ VORLÍČEK, CH. *Úvod do pedagogiky*. Praha: H+H, 2000. s. 83.

⁶ VÁŠOVÁ, L. *Úvod do bibliopedagogiky*. Praha: ISV, 1995. s. 5.

nejrůznější podobu. Co se týče dětského čtenářství, velice často jsou tyto programy plánované a realizované ve spolupráci se školou a často na objednávku samotného učitele. Stejně tak však knihovny pořádají veřejné akce, na které mohou děti zavítat se svými rodiči, vrstevníky nebo samy. Častou formou jsou také volnočasové kroužky se čtenářskou tematikou.

Na tomto místě je třeba zdůraznit, že přesto, že knihovny cílí na podporu dětského čtenářství jako takového, se v zásadě děti dostávají do knihovny až v době po nástupu do první třídy. Je to dáno tím, že s tím, jak se dítě učí postupně samo číst, se jeho čtenářství rozvíjí, základní školy proto často organizují hromadné návštěvy místních knihoven. Tyto hromadné organizované návštěvy jsou často základem dalších individuálních návštěv dítěte v knihovně a tady se projevuje role knihovny, respektive knihovníka. Jeho úkolem v této fázi by mělo být zaměřit se na čtenářské zájmy a preference malého čtenáře, doporučit mu co nejvhodnější literaturu a tím podporovat jeho zájem o četbu. Knihovna má v tomto směru výhodu velkého knihovního fondu, což je důležité nejen s ohledem na různé preference jednotlivých dětí, ale také v ohledu na současnou cenu knih. V některých rodinách se knihy kupují málo, nebo se nekupují vůbec. Důvodem bývá jejich vysoká cena. Členství v knihovně tak může být velice efektivním řešením, jak dítěti četbu dopřát i přes omezenost rodinného rozpočtu.⁷

Knihovna by také měla využít toho, že má mj. k dispozici knihovní tituly, které jsou zábavné, svěží, aktuální a moderní. Na rozdíl od školní četby může knihovna dětem nabídnout nově vydanou literaturu, která se často v rámci školy opomíjí, nebo probírá velice okrajově. Knihovní prostředí navíc nenutí dítě ke čtení v nějakém časovém horizontu, či s nějakým výsledkem. Jedná se skutečně pouze o volnočasovou a dobrovolnou zábavu, která není žádným způsobem hodnocena. Dítěti je tak dopřáno věnovat se četbě pouze na základě jeho vlastního zájmu, svůj čtenářský výběr nemusí nijak obhajovat, stejně jako čas, který knize věnuje. Právě na těchto aspektech by, dle mého názoru, měly knihovny stavět a tyto své výhody využívat k podpoře dětského čtenářství. Jak je z předchozích řádků patrné, knihovny mají řadu výhod při podporování dětského čtenářství oproti škole a rodině.⁸

V neposlední řadě má knihovna možnost působit na dětského čtenáře nejen jako instituce, ale také jako konkrétní prostředí. Je nutné si uvědomit, že také to, jak na děti knihovna působí svým vzhledem, vybavením a atmosférou, se promítá do ochoty dětí knihovnu navštěvovat. Také v této perspektivě jsou současné knihovny obvykle velice dobře vybavené, jejich provozovatelé, ať už se jedná o kraje či obce, investují nejen do rozšiřování knihovních

⁷ TOMAN, J. *Dětské čtenářství a literární výchova*. Brno: CERM, 1999. s. 16.

⁸ TOMAN, ref. 7.

fondů, ale také do nového útulného vybavení. Knihovna se tak pro mnohé stává místem setkávání, místem, kam nechodí jen za výběrem konkrétního čtení, ale také za zábavou či studiem. Je samozřejmostí, že děti se po knihovně volně pohybují, samy nahlíží do knih, které je zaujmou na pohled, mohou se v uzpůsobených prostorech pohodlně posadit, prolistovat si časopis či jen tak si prolistovat knihu. To, jak knihovna vypadá, by se tedy nemělo v žádném případě podceňovat, jedná se totiž o nedílnou součást celkového konceptu moderní knihovny.

Knihovny rozhodně mají potenciál zaujmout děti a podílet se na rozvoji jejich čtenářských návyků. Knihovna je propracovaný organismus, který může dítě v jeho čtenářství pozitivně ovlivňovat jednak osobou knihovníka či knihovníků, nabídkou knihovního fondu, prostředím, aktivitami a dalšími aspekty, které může jako instituce poskytující veřejné služby realizovat. Díky všem těmto jednotlivým aspektům hraje knihovna velice důležitou roli ve veřejném prostoru a měla by i nadále dokázat pružně reagovat na společenské změny, které postupně nahrazují působení celé řady jiných tradičních institucí.

3 NOVÉ ZPŮSOBY A METODY VYUŽITELNÉ K PODPOŘE DĚTSKÉHO ČTENÁŘSTVÍ

Rozvoj komunikačních a informačních technologií způsobuje, že knihovny ztrácejí část ze svého základního pilíře důvodu existence. Velká část školních a pracovních problémů je řešena přes internet, kde je možné dohledat řadu informací donedávna dostupných pouze knižně. Přesto a také právě proto musí knihovna reagovat na tyto změny a sama sebe transformovat tak, aby byla nadále zajímavá a schopná oslovit i nejmladší generace. V následující kapitole budou představeny některé nové způsoby a metody, které knihovna může při rozvoji dětského čtenářství využívat.

3.1 Metody podpory čtenářství v knihovním prostředí

Na prvním místě je třeba zdůraznit, že přesto, že je knihovna mimoškolní volnočasovou institucí, je její podobnost se školním prostředím a napojením na školu zásadní. Jak trefně uvádí K. Homolová⁹, „...*výchova uživatele v knihovně je ve své podstatě především výchovou k hodnotám – jednak k materiálním hodnotám informací, ale také k prožitkové hodnotě čtení a bytí čtenářem.*“ Jak je vidět, ve spojení s činností knihovny se hovoří o výchovném působení, které je nedílnou součástí komplexního výchovně-vzdělávacího procesu. Podpora dětského čtenářství se realizuje prostřednictvím konkrétních metod, což je označení pro prostředky, postupy a návody, které vedou k dosažení cíle v jakékoli činnosti. V případě knihovny je metoda koordinovaný systém činností knihovníka a aktivit dětí zaměřená na dosažení určitých cílů. Ve spojitosti s metodami podporujícími dětské čtenářství jsou vysoce uplatnitelné tzv. edukační metody, které mají za úkol realizovat výukové cíle.¹⁰

Je neoddiskutovatelné, že v případě činnosti knihovny zaměřené na podporu dětského čtenářství je nutné vycházet z pedagogických principů a využívat je. Je to zejména proto, že aktivity knihoven v této oblasti mají svůj jasný cíl, a je tedy potřeba realizovat aktivity tak, aby těchto cílů mohlo být dosaženo a aby mohlo dojít k jejich hodnocení. Volba konkrétních metod pak vychází z celé řady jednotlivých aspektů – na prvním místě je to věk cílové skupiny čtenářů, protože jsou velké rozdíly mezi dětmi mladšího a staršího školního věku, kam řadíme i pubescenty.¹¹

Důležité jsou také cíle konkrétní činnosti a individualita čtenářů. Knihovník tedy může působit výchovně a může vzdělávat, v případě dětských čtenářů tato funkce v roli knihovníka

⁹ HOMOLOVÁ, K. *Uživatelská propedeutika*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2010. s. 7.

¹⁰ ZORMANOVÁ, L. *Výukové metody v pedagogice*. Praha: Grada, 2012. s. 13.

¹¹ Více o specifické jednotlivých vývojových skupinách dětského věku z pohledu čtenářství viz kapitola 4.

vystupuje do popředí.¹² Velice efektivní je také spolupráce knihoven se základními školami,¹³ protože řada dětí z nečtenářských rodin se do knihovny dostane právě díky škole. Pro řadu dětí, které nemají pro čtenářství základy z rodinného prostředí, je to právě knihovna či škola, která je ke čtenářství přivedla a jejich zájem dále rozvíjí. Veřejné knihovny, jakou je i ta v Mníšku pod Brdy, mají v tomto ohledu velice specifické postavení, protože na rozdíl od školských institucí nabízejí širokou škálu literatury, nejen tu doporučenou či odbornou nutnou ke studiu.

Jak je vidět, školská a knihovní prostředí mohou ve vzájemné kooperaci významně přispět k rozvoji dětského čtenářství. Otázkou je, jaké moderní metody známé z pedagogiky by mohly být využitelné v činnosti knihoven. Knihovny mají v rámci svého působení k dispozici celou škálu metod, které mohou v působení na čtenáře využít. Základní dělení metod působení na čtenáře vychází z velikosti cílového objektu – rozlišují se tak metody individuální a skupinové. Samozřejmě, že oba přístupy jsou velice variabilní a mohou se často prolínat a objevovat společně v rámci jedné aktivity. Přesto je možné konstatovat, že individuální přístup se uplatňuje v knihovnách během skupinových návštěv velice ojediněle, protože je velice náročný, a to časově i technicky. Kromě výpůjční služby knihovny velice zřídka v rámci skupinových činností praktikují např. rozhovor se čtenářem, řízení četby či vypracování individuálního plánu četby.¹⁴

Mnohem častěji jsou realizované aktivity skupinové, kam patří např. předčítání, beseda, diskuse, vyprávění, výklad, přednáška, literární večer, literární matiné, literární pásmo, nejrůznější setkání se zajímavými lidmi, exkurze. Velice často se různé skupinové metody práce se čtenářem kombinují tak, aby bylo působení na čtenáře co nejvíce efektivní. Diskuse se velice často uplatňuje jako metoda doplňková realizovaná např. po přednášce. Stejně tak předčítání se v práci s dětským čtenářem využívá spíše jako doplňková metoda než metoda samostatně realizovaná. Právě předčítání je metodou, která při práci s menšími dětmi výrazně přispívá k zájmu o četbu. Ale předčítání musí vždy reflektovat cílovou skupinu, zejména její věk, a tedy schopnost porozumět textu a udržet pozornost.¹⁵

Při práci s dětmi je velice efektivní také metoda vyprávění, které dokáže děti zaujmout a hravou formou jim předat potřebné poznatky, znalosti a kompetence. Nejvíce by se knihovny měly při práci s dětmi zaměřit na nejrůznější zábavné formy práce, mezi které patří také

¹² HOMOLOVÁ, ref. 9, s. 10.

¹³ Knihovny samozřejmě spolupracují také s mateřskými školami a institucemi sekundárního vzdělávání. Ale vzhledem k tomu, že právě na základní škole se dítě učí číst a tuto dovednost zdokonaluje, je projektová část cílena na tuto věkovou skupinu a také teoretická část se soustředí na žáky základních škol.

¹⁴ VÁŠOVÁ, ref. 6.

¹⁵ VÁŠOVÁ, ref. 6, s. 166.

soutěže. U dětí mladšího i staršího školního věku je možné využít přirozené hravosti a soutěživosti k posilování kladného vztahu k četbě. Soutěže¹⁶ mohou mít podobu nejrůznějších kvízů, hádanek, týmových soutěží, projektů nebo soutěží využívající také pohybové aktivity. Je však nutné se řídit podmínkami realizace soutěží, to znamená, že musí být jasně daná a přesná pravidla soutěže, nároky na účastníky, předpoklady pro výhru a případné umístění. Pokud je soutěž dobře promyšlená, může děti velice zábavnou a nenásilnou formou podporovat v rozvoji čtenářství.

Pro koncepci konkrétní aktivity realizované na podporu dětského čtenářství v knihovně je důležité, zda se bude jednat o akci jednorázovou, či dlouhodobou. Oba způsoby mohou být pro rozvoj dětského čtenářství přínosné. Zatímco jednorázové akce jsou realizované spíše jako zábavná a nenáročná aktivita, dlouhodobější působení může využívat náročnější metody, různé vzdělávací a naučné přístupy. Cílem je vždy to, aby se děti do knihovny vrátily a tím pracovaly na svém čtenářství. Samozřejmě mají knihovny v tomto ohledu celou škálu možných přístupů, takže mohou jednorázové akce používat k podpoře dlouhodobé koncepce apod. Opět je nutné zdůraznit, že knihovna jako volnočasová mimoškolní instituce není vázána vzdělávacími programy a plány, a může tedy na děti a jejich čtenářské návyky působit velice volně, zábavně a různorodě.

3.2 Nové způsoby a metody využívané pro podporu čtenářství

Výše uvedené metody, které knihovny při práci s dětskými čtenáři využívají, mohou mít řadu podob a kombinací. Používání těchto tradičních metod by mělo reagovat na moderní přístupy a možnosti. Na tomto místě je nutné zmínit aplikaci moderních materiálních prostředků v knihovnickém prostředí. Je třeba si uvědomit, že současné děti jsou od raného dětství v kontaktu s informačními a komunikačními technologiemi, do školního prostředí tyto technologie v různých podobách pronikají také. A je více než logické, že je při své práci bude používat i knihovna. V rámci pořádání nejrůznějších besed, her, soutěží a pořadů se tak mohou uplatňovat a v praxi se také uplatňují např.:

1. zařízení pro nepromítaný záznam (záznamové plochy, tabulové konstrukce),
2. projekční technika (umožňuje optické zobrazení předloh a dat na promítací plochu),
3. zvuková technika,
4. videotechnika a prezentační technika,
5. počítače a počítačové systémy,

¹⁶ Zvláštní pozornost je věnována soutěži proto, že v praktické části práce bude prezentována realizace soutěže zaměřené na podporu čtenářství konkrétní věkové skupiny dětí.

6. interaktivní technika,
7. prostředky pro poskytování zpětné vazby,
8. řídicí systémy.¹⁷

Dalším moderním přístupem aplikovatelným v knihovnické činnosti zaměřené na podporu dětského čtenářství je projektová výuka. Projektová výuka patří mezi tzv. komplexní výukové metody, což jsou „...*složité metodické útvary, které předpokládají různou, ale vždy ucelenou kombinaci a propojení několika základních prvků didaktického systému, jakou jsou metody, organizační formy výuky, didaktické prostředky nebo životní situace, jejich sjednocujícím prvkem je však vždy výuková metoda*“.¹⁸ Charakteristikou projektové výuky je zaměřenost na výsledek, výstup či cíl, protože právě definice výstupů definuje samotný projekt. Z tohoto pohledu je projektová výuka soustředěná na činnost žáka a projekt, na kterém pracuje je komplexním pracovním úkolem. Žáci se v rámci projektové výuky soustředí na samostatné řešení určitého problémového úkolu.¹⁹

V rámci pedagogické praxe má projektová výuka své specifické postavení, protože umožňuje využít široké škály mezipředmětových vztahů, a proto mají projekty často podobu integrovaných témat. Na druhou stranu odborníci upozorňují na fakt, že v rámci projektové výuky žáci získávají kusé informace bez nějakého systematického členění, takže by se tato forma výuky měla používat obezřetně, vhodně k volbě tématu a rozhodně jen jako doplněk výuky klasickými výukovými metodami.²⁰ Ovšem v případě knihoven a jejich působení na podporu dětského čtenářství nemusejí být negativa projektové výuky vůbec reflektována. Jak už bylo výše zmíněno, knihovny nemají povinnost řídit se vzdělávacími plány a plnit výukové a vzdělávací cíle, takže jejich působení, i když postavené na pedagogických principech, může být mnohem uvolněnější. A právě projektová výuka může nalézt v této oblasti své široké uplatnění.

Knihovny při realizaci aktivit postavených na principech projektové výuky by se měly v první řadě zaměřit na rozvoj formativních stránek osobnosti, kam kromě odpovědnosti či komunikačních schopností patří také vztah k četbě. Protože v praktické části práce bude prezentována soutěž vycházející z principů projektové výuky, budou v této části definovány

¹⁷ RAMBOUSEK, V. *Materiální didaktické prostředky*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014. s. 21-22.

¹⁸ MAŇÁK, J., ŠVEC, V. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. s. 131.

¹⁹ ZORMANOVÁ, L. *Obecná didaktika: Pro studium a praxi*. Praha: Grada, 2014. s. 117.

²⁰ ZORMANOVÁ, ref. 19.

základní kroky realizace projektové výuky tak, jak by se měly provádět v rámci pedagogické činnosti:²¹

1. Stanovení záměru projektu, který je představován formulací výchovně-vzdělávacích cílů projektu, stanovení výsledku činnosti žáků.
2. Plánování, tj. vytyčení základních otázek, tématu, typu činností.
3. Provedení, samostatná realizace projektu.
4. Zhodnocení práce na projektu.

Projekt realizovaný knihovnou, by měl dodržovat určitá pravidla. Organizátoři projektů musí mít primárně k dispozici děti, které zapojí do projektu. Aby se dalo hovořit o projektu, musí být dodržena určitá pravidla. Je logické, že v samostatné práci s dětmi je nutné děti navádět a pomáhat jim tzv. je provádět, ale pokud knihovník sám projekt vymyslí, zpracuje a zorganizuje jednotlivé jeho etapy, nedochází k zapojení samostatnosti dětí a nejedná se tedy o projekt. Základní znaky projektu definovala J. Coufalová²² a těmito pravidly by se při realizaci drobných i složitějších projektů měly řídit také knihovny:

1. projekt vychází z potřeb a zájmu dítěte (uspokojuje jeho potřebu získávat nové zkušenosti a být zodpovědný za svou činnost),
2. projekt vychází z konkrétní situace a je, pokud možno, aktuální,
3. projekt je interdisciplinární,
4. projekt je podnikem dítěte, toto platí vždy a za všech okolností,
5. výsledkem práce dětí je konkrétní produkt,
6. jedná se o skupinovou činnost (toto pravidlo však nemusí být vždy dodrženo),
7. projekt má výstup také pro knihovnu – spojuje ji s širším okolím.

Knihovna má také velkou výhodu oproti školnímu prostředí v tom, že může realizovat i náročné a časově neomezené projekty, může se zaměřit na nejrůznější aktivity, může počítat s podporou dalších institucí. Nevýhodou projektových činností je nutnost věnovat přípravné fázi projektu velkou pozornost, protože děti jsou citlivé na jakékoli nepřesnosti a nesrovnalosti. Projekty mohou mít prakticky jakoukoli koncepci, knihovna může využít i venkovní aktivity nebo meziknihovní spolupráci. O tom, že aplikace aspektů projektové výuky do práce knihoven

²¹ Zpracováno dle ZORMANOVÁ, ref. 19.

²² COUFALOVÁ, J. *Projektové vyučování pro první stupeň základní školy. Náměty pro učitele*. Praha: Fortuna, 2006. s. 11.

má svůj smysl, svědčí celá řada projektových aktivit, které jednotlivé knihovny samostatně nebo na regionální či národní úrovni pořádají.

4 CHARAKTERISTIKA PROJEKTU

Jak bylo řečeno v úvodu, praktická část práce je prezentací vlastního projektu zaměřeného na podporu dětského čtenářství a realizovaného v Městské knihovně Mníšek pod Brdy. Před tím, než bude charakterizován samotný projekt a jeho průběh, je nutné představit samotnou knihovnu, cílovou skupinu, na kterou byl projekt zaměřen, a cíle, jichž měl projekt u malých čtenářů dosáhnout.

4.1 Cíle projektu

Hlavním cílem předkládané bakalářské práce je na konkrétní realizované praktické činnosti ukázat, jakým způsobem mohou knihovny moderně, efektivně a zajímavě participovat na podpoře dětského čtenářství. Cíl práce byl realizován projekcí a uskutečněním konkrétní akce, která bude následně vyhodnocena. Součástí analýzy provedené aktivity bude také identifikace nedostatků a doporučení pro další praxi. Proto, aby mohl být hlavní cíl práce naplněn, bylo třeba stanovit dílčí cíle, respektive konkrétní cíle projektu, aby bylo možné vyhodnotit úspěšnost a efektivnost celého projektu.

Dílčí cíle projektu pro rozvoj dětského čtenářství:

- Zjistit aplikovatelnost principů projektové výuky do knihovnického prostředí.
- Zjistit, zda je skutečně rozdíl mezi prepubescentním a pubescentním čtenářem ve výkonnosti čtení.

Jak uvádějí J. Maňák²³ a L. Zormanová,²⁴ pro projektovou výuku je stěžejní, že děti mají přesně určené výstupy a cíle a jejich úkolem je najít vlastní postupy, jak cílů dosáhnout. V kontextu předkládané bakalářské práce je třeba ještě uvést obecné cíle projektu:

- Děti získají kompetenci určit žánr textu a správně jej přečíst v požadované kategorii.
- Děti si rozšíří obzor o žánrech a tématech, které samy nepreferují.
- Děti získají kompetenci přistupovat k četbě systematicky tak, jak vyžaduje konkrétní úkol či zadání.
- Děti získají kompetenci skombinovat povinnost určitého druhu četby, s vlastním výběrem knihy.

²³ MAŇÁK, ref. 18.

²⁴ ZORMANOVÁ, ref. 19.

4.2 Cílová skupina

Realizovaný projekt byl zacílen na žáky základních škol, tedy na děti ve věku 6–15 let.²⁵ Jedná se o dlouhé období, které je charakteristické řadou změn a vývojových skoků. Hranicí vymezující toto vývojové období je zahájení a ukončení povinné školní docházky. Zejména nástup do první třídy je ritualizovaným aktem, který zcela od základu mění sociální postavení dítěte. M. Vágnerová školní věk člení na raný (od nástupu do školy do věku 8–9 let), střední (do 11–12 let) a starší (zahrnující druhý stupeň ZŠ). Kromě fyzického vývoje se toto období vyznačuje také rozvojem kognitivních a sociálních dovedností, takže děti postupně ovládají nejrůznější činnosti a dovednosti a respektují vlastnosti poznávané reality.²⁶

Co se týče čtenářství, je cílová skupina žáků základních škol také skupinou rozmanitou. Podobně, jako v oblasti vývojové psychologie, se také čtenářství tohoto období kategorizuje do několika základních etap. K. Homolová²⁷ hovoří v této souvislosti o prepubescentním a pubescentním čtenáři, kdy mezníkem je přestup dítěte z prvního na druhý stupeň základní školy. Prepubescentní čtenářství se začíná odvíjet od nástupu dítěte do první třídy, kdy se dítě pomalu učí samo číst. Jedná se o období nesoucí se ve znamení čtenářské exploze, protože děti nalézají ve čtení zálibu a mají o knihy enormní zájem. V současné době je možné nalézt řadu žánrů a titulů zaměřených na prepubescentního čtenáře. Na druhou stranu mohou děti v tomto věku vykazovat neochotu číst cokoli jiného, než co si samy vyberou, a proto je nezbytně nutné, aby v tomto období na vývoj čtenářství stále participovali i dospělí. Je dobré se zaměřit na knihy s jasným, pochopitelným a srozumitelným obsahem, poutavým dějem a imponujícím hrdinou.

Zatímco žáci prvního stupně základní školy objevují klady čtení, od pubescentního čtenáře se dá očekávat pravý opak – enormní propad zájmu o čtení a knihy vůbec. Když už pubescent rozvíjí své čtenářství, je nutné počítat s absolutním podřízením četby vlastním zájmům a preferencím. Dokonce se v souvislosti s dětmi ve věku mezi dvanáctým a patnáctým rokem hovoří o krizi čtenářství. Důvodů je hned několik, není to rozhodně pouze důsledek postupně se zvyšujícího zájmu pubescenta o jiná média (televize, počítač, telefon, internet). Na vině je také často nedostatečná či dokonce nulová orientace učitelů v žánrech současné

²⁵ V rámci propagace byla hra Přelouskej knihu prezentována jako hra pro všechny děti bez rozdílu věku a také pro dospělé. Bylo však zřejmé, že koncepce a podoba hry zaujmou právě žáky základních škol, což se v reálu nakonec potvrdilo.

²⁶ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2008. s. 236-241.

²⁷ HOMOLOVÁ, K. *Pedagogicko-didaktické a psychosociální aspekty pubescentního čtenářství*. Ostrava: Repronis, 2008. s. 17.

literatury pro děti a mládež, což způsobuje neschopnost těchto pedagogů zaujmout pubescentní žáky čtením.²⁸

Realizovaný projekt byl zaměřen na žáky ZŠ Mníšek pod Brdy,²⁹ a to jak na žáky prvního, tak druhého stupně. Celkem základní školu navštěvuje přes osm set žáků, ale dá se předpokládat, že projektem se podaří oslovit pouze zlomek z nich. Projekt byl vypracován v přímé součinnosti s učitelkou českého jazyka této základní školy. ZŠ Mníšek pod Brdy je běžnou základní školou, to znamená, že se řídí příslušným Rámcovým vzdělávacím programem pro základní školy.

Cílová skupina zahrnuje žáky bez ohledu na jejich pohlaví, věk, úroveň čtenářství, členství v místní knihovně apod. Jedná se tedy o velice různorodou skupinu a s ohledem na to je nutné věnovat opravdu velkou pozornost propagaci projektu.

4.3 Městská knihovna Mníšek pod Brdy

Veřejné čtení má v Mníšku pod Brdy dlouhou tradici, už v polovině 19. století zde fungovala školní knihovna a knihovny místních spolků, např. hasičů či Občanské besedy. Obecní knihovna byla založena v roce 1920 a tato knihovna do svého fondu převedla knihovní fondy dosavadních spolkových knihoven a knihovny školní. Obecní knihovna se postupně rozrůstala a v současné době má několik set členů a knižní fond kolem 30 tisíc svazků.³⁰ Podle zákona o č. 257/2011 Sb., (knihovní zákon ve znění pozdějších předpisů) je Městská knihovna Mníšek pod Brdy knihovnou kategorie *knihovna základní*, což znamená, že je provozována příslušnými orgány obce. Jedná se o knihovnu z hierarchického hlediska na nejnižším místě žebříčku a její činností je vykonávání informačních, kulturních a vzdělávacích služeb. Tyto typy knihoven mají univerzální knihovní fond a společně s knihovnami obecními, krajskými a Národní knihovnou patří mezi tzv. veřejné knihovny.

Městská knihovna Mníšek pod Brdy je jako veřejná knihovna určena všem uživatelům bez rozdílu, kteří mohou být jak platícími členy knihovny, tak jednorázovými uživateli vybraných veřejných služeb. Základní veřejnou službou je služba výpůjční, tedy prezenční a absenční zpřístupnění dokumentů z fondu knihovny. V souladu s vývojem technologií také

²⁸ HOMOLOVÁ, ref. 27, s. 26-30.

²⁹ V Mníšku pod Brdy funguje ještě základní škola určená pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Žáky této základní školy jsou žáci s poruchami učení a chování, mentálním postižením, poruchami autistického spektra či s kombinovaným postižením. Přesto, že Městská knihovna Mníšek pod Brdy spolupracuje i s touto základní školou, tato spolupráce je vzhledem k charakteru žáků velice specifická a není tedy předmětem předkládané práce. Pokud je v textu zmíněna ZŠ Mníšek pod Brdy, jedná se tedy vždy o základní školu pro intaktní populaci dětí.

³⁰ KÁLMÁN, L. *Mníšecká městská knihovna slaví století od svého vzniku* [online]. 2020-09-08 [cit. 2022-06-08]. Dostupné na WWW: < <https://www.zpravyzmnisku.cz/spolky/mnisecka-mestska-knihovna-slavi-stoleti-od-sveho-vzniku/> >

knihovna v Mníšku umožňuje využívání online katalogu, kopírování a tisk z internetu, veřejný internet a meziknihovní výpůjční službu. S ohledem na téma předkládané práce je důležité, že Městská knihovna Mníšek pod Brdy spolupracuje s místními základními školami. V nabídce jsou tradiční akce koncipované formou besedy na jednu vyučovací hodinu. Besedy jsou pravidelně organizovány pro první a druhé stupně.³¹

Kromě toho knihovna nabízí také speciální akce pro školy, které jsou realizovány v souladu s konkrétními požadavky školy. Témata besed se zabývají jak samotnou knihovnou (beseda *Seznámení s knihovnou*), tak konkrétními autory či díly (např. beseda *Pohádka, Slovníky* nebo *Bohumil Hrabal*) nebo širšími tématy (*Významní rodáci Mníšku pod Brdy, Historie Mníšku pod Brdy*). S realizací těchto akcí mám velkou zkušenost, což je dáno tím, že vzájemná spolupráce knihovny a ZŠ Mníšek je dlouhodobá. Realizace akcí určených pro žáky ZŠ Mníšek pod Brdy je umožněna nejen kvalitním knihovním fondem a zkušeným personálem knihovny, ale také prostředím a vybavením, které je skupinovým akcím pro malé čtenáře přímo přizpůsobeno. Knihovna má kapacitu pro zhruba 25 žáků, polštáře a taburety na sezení, stoly pro práci a vlastní dataprojektor.

³¹ Více viz *Městská knihovna Mníšek pod Brdy* [online]. 2022 [cit. 2022-06-08]. Dostupné na WWW: <<https://www.mnisek.cz/volny-cas/mestska-knihovna-mnisek-pod-brdy/>>

5 PROJEKT PŘELOUSKEJ KNIHU

Stěžejní částí předkládané bakalářské práce je prezentace a vyhodnocení projektu uskutečněného v Městské knihovně Mníšek pod Brdy na podporu dětského čtenářství. V následující kapitole bude projekt detailně popsán a budou představeny jeho jednotlivé aspekty, bude vyhodnocena jeho realizace, a to nejen v Mníšku pod Brdy, ale také v Horních Počernicích, budou identifikovány jeho nedostatky a představena doporučení pro další praxi.

5.1 Představení projektu

Projekt *Přelouskej knihu* vychází hned z několika zdrojů. Základní inspirací byl celorepublikový projekt *Lovci perel*, který se roku 2010 uskutečnil v Městské knihovně Hradec Králové. Autorka projektu Bc. Alice Hrbková měla s projektem takový úspěch, že v současné době se jej účastní několik desítek knihoven napříč celou Českou republikou. Jedná se o to, že knihovna označí vybrané knihy speciální perlovou samolepkou. To znamená, že takováto kniha je součástí projektu a čtenář k výpůjčce obdrží hrací kartu s otázkami. Otázky jsou samozřejmě přímo navázané na knihu, aby bylo zřejmé, že děti knihu přečetly. Ocenění za správně vyplněnou kartu jsou jednotlivé perly, ze kterých si děti tvoří náhrdelník. Kromě toho mohou děti zodpovídat i doplňkové otázky, za které získávají speciální herní peníze, tzv. moriony.³²

Další inspirací se stala záložková výzva *Přečti knihu*³³, která je založená na osobních výzvách, které mladí čtenáři plní právě pomocí úkolů na jednotlivých knižních záložkách. Tato výzva je určená pro školní prostředí a odpovídá kurikulárním požadavkům na četbu žáků prvního stupně ZŠ. Kombinací obou výše uvedených zdrojů vznikl nápad na realizaci projektu. Projekt spočívá v plnění osobních výzev, které jsou vytvořeny formou knižních záložek a je určený pro všechny malé čtenáře, bez ohledu na vazby na školní kurikula. Z tohoto důvodu bylo třeba vytvořit vlastní sadu záložek, která bude více odpovídat již rozšířenému projektu *Přelouskej knihu*. Při tvorbě materiálu se stala inspirací a zdrojem ilustrací obrázková banka Pixabay,³⁴ která disponuje nepřehledným množstvím obrázků, se kterými může zájemce volně nakládat a dále je šířit.

Výsledkem práce byly čtyři různé záložky,³⁵ kdy na každé záložce jsou čtyři různé úkoly napojené na obrázek, který si dítě vybarví po splnění úkolu. První záložka obsahuje úkoly

³² Více na *Lovci perel* [online]. 2022 [cit. 2022-06-08]. Dostupné na WWW: <<https://www.lovciperel.cz/index>>

³³ Viz *Učitelé Učitelům – čtenářská výzva Přečti knihu* [online]. 2022 [cit. 2022-06-08]. Dostupné na WWW: <<https://uciteleucitelum.cz/material/cesky-jazyk/ctenarska-vyzva-precti-knih>>

³⁴ *Pixabay* [online]. 2022. Dostupné na WWW: <<https://pixabay.com/cs/>>

³⁵ Záložky jsou součástí práce jako Příloha A.

přečíst fantasy knihu a něco o zvířátkách, zahrát si společenskou hru³⁶ a číst si na svém nejoblíbenějším místě. Druhá záložka děti vede k četbě něčeho o dětech, k přečtení pohádky, k přečtení něčeho dobrodružného a k poslechu audioknihy. Úkoly třetí záložky jsou přečíst horor, bajku či pověst, oblíbenou knihu kamaráda a nějaký časopis či noviny. Poslední záložka vyžaduje četbu nějaké poezie a sci-fi, historického díla a díla doporučeného učitelem či knihovníkem. V rámci procesu tvorby záložek byl současně autorkou práce vytvořen seznam knih z knihovního fondu knihovny Mníšek pod Brdy, které by mohly být dětem doporučeny pro splnění jednotlivých úkolů a čtenářských výzev.

Za každý splněný úkol čtenář vybarví jeden obrázek, kdy cílem je splnit všechny úkoly na všech záložkách. Vybarvené záložky mají děti předat do knihovny (osobně, poštou či elektronicky), která takto eviduje soutěžící a jejich pokroky. Výhercem se stane čtenář s největším počtem bodů, kdy bodování probíhalo formou – co záložka, to bod.³⁷ Vzhledem k tomu, že Městská knihovna Mníšek pod Brdy je menší městskou knihovnou se stálým personálem, knihovnice dobře znají děti navštěvující knihovnu a tím pádem mají přehled o jejich čtenářské zdatnosti. Součástí pravidel byla možnost položit malému čtenáři kontrolní otázku, aby bylo možné ověřit, zda dítě daný úkol splnilo, či uvedenou knihu skutečně četlo. Protože se jedná o soutěž, samozřejmostí bylo také vypsání cen za jednotlivá umístění.

5.2 Realizace projektu

Vytvoření plánu a podmínek soutěže se událo na popud jedné z češtinářek ZŠ Mníšek pod Brdy, samotná realizace však už byla přímo v gesci autorky předkládané práce. V následujících podkapitolách budou představeny jednotlivé aspekty realizace projektu.

5.2.1 Časový harmonogram realizace

V souladu s jednotlivými fázemi přípravy projektu, jak byl popsán výše v kapitole 4.2, byl také předkládaný projekt prováděn v rámci jednotlivých na sebe navazujících kroků. Pro přehlednost bude časový harmonogram realizace projektu prezentován formou excelové tabulky, kde budou k jednotlivým fázím přiřazeny konkrétní činnosti i s termínem uskutečnění. Je samozřejmé, že některé fáze či kroky se mohou časově překrývat, což je jednak důsledek dlouhodobosti projektu, jednak jeho přizpůsobování aktuálním podmínkám a situacím.

³⁶ Knihovna nabízí i půjčování společenských her.

³⁷ Vzhledem k okolnostem se nepočítalo s velkou účastí dětí a tento bodovací systém se jevil jako dostatečný – více viz níže kap. 5.2 Realizace projektu.

Tabulka 1 - Časový harmonogram realizace projektu

fáze	činnost	datum
přípravná fáze	stanovení záměru projektu	podzim 2020
	konceptce cílů a očekávaných výsledků	podzim 2020
	definice cílové skupiny	podzim 2020
plánovací fáze	stanovení tématu	prosinec 2020
	konceptce typu činností	prosinec 2020
	definice základních podmínek soutěže	prosinec 2020
	tvorba záložek	prosinec 2020
realizační fáze	distribuce záložek	leden 2021 - do června 2021
	vyhlášení projektu	prosinec 2020 / leden 2021
	propagace	prosinec 2020 / leden 2021
	první vyhodnocovací fáze	leden 2021
	volná realizace a působení projektu	únor 2021–červen 2021
	zapojení knihovny – zmírnění epidemiologických opatření	duben 2021
evaluační fáze	průběžná evaluace projektu	leden 2021–červen 2021
	konečná evaluace projektu	červen 2021

Zdroj: vlastní zpracování

5.2.2 Popis realizace projektu

Jednotlivé kroky prvních dvou fází projektu *Přelouskej knihu* byly popsány výše, v této kapitole bude detailně přiblížena realizační a evaluační fáze projektu. Na úvod je nutné poznamenat, že soutěž byla Městskou knihovnou Mníšek pod Brdy realizována v době velice přísných protiepidemických opatření vyhlášených v důsledku koronavirové pandemie. To znamená, že na počátku roku 2021 byly knihovny už nějakou dobu zavřené a zavřené zůstaly až do poloviny dubna 2021. Čtenáři sice mohli využívat možností vyzvedávání a vracení knih prostřednictvím knihovního okénka, ale tato služba nemohla v žádném případě zcela nahradit osobní návštěvu knihovny. Přesto, že došlo v průběhu konání soutěže k otevření knihoven, jejich návštěvnost se do běžného stavu vrátila až po nějaké době, takže i tento fakt výrazně ovlivnil úspěšnost soutěže.

Na druhou stranu je třeba podotknout, že soutěž v prezentované podobě byla jakýmsi pilotním projektem, který měl ukázat, jakým směrem je možné podobné akce vést, popřípadě, co děti láká a co ne. Proto bylo rozhodnuto soutěž vyhlásit v lednu roku 2021 i přes výše popsanou situaci, která byla nestandardní nejen pro knihovny, ale také pro pořádání podobných projektů. Vzhledem k tomu, že byl na minimum omezen styk dětí jak mezi sebou, tak s pedagogy a knihovníkem, byla stěžejní otázkou distribuce záložek a propagace soutěže. Cílem bylo oslovit co nejširší skupinu dětí, bez ohledu na jejich úroveň čtenářství, aby

se o čtení zajímalo co nejvíce dětí. První propagace byla učiněna prostřednictvím místního tisku. *Zpravodaj městečka pod Skalkou* otiskl dvě záložky včetně pravidel. Záložky a pravidla soutěže byly volně dostupné na internetových stránkách *Zprávy z Mníšku* a na sociálních sítích Města Mníšek pod Brdy a Městské knihovny Mníšek pod Brdy. Do soutěže byla zapojena i ZŠ Mníšek pod Brdy, jejíž učitelé dostali informativní e-mail o konání soutěže. Tištěná verze záložek a pravidel byla k dispozici i ve výdejním okénku knihovny.

Na počátku února soutěž odstartovala a do týdne byla do knihovny doručena první vybarvená záložka od žákyně druhé třídy ZŠ Mníšek pod Brdy. Protože se nepředpokládalo, že by děti dokázaly úkoly záložek splnit v tak krátkých termínech, byly odeslány kontrolní otázky. Odpovědi přišly obratem a všechny byly v pořádku. To znamená, že po prvním týdnu konání soutěže byl první účastník a vypadalo to, že přes problematickou situaci bude mít projekt hojnou účast. Bohužel následující měsíce ukázaly, že se nikdo další do projektu nezapojil. Změnu přineslo znovuotevření knihoven, po kterém se do projektu zapojily další dvě děti.

Projekt byl oficiálně ukončen 1. 6. 2021 a nakonec byli do vyhodnocování zapojeni jen dva dětské čtenáři. Jeden účastník byl ze soutěže pro nedodržení pravidel vyloučen. První a druhou cenu si tedy rozdělily dvě žákyně ZŠ Mníšek pod Brdy ve věku 9 a 12 let. Obě shodou okolností patřily mezi žákyně pedagožky, na jejíž popud byl projekt vypracován a realizován. Jak je vidět, i přesto, že třetí účastník byl ze hry vyloučen, byl patrný rozdíl v účasti v době opatření a v době, kdy už se knihovny opět otevřely a život celkově se začal opět vracet do svých běžných kolejí. Přesto, že načasování projektu bylo zvoleno právě s odkazem na nestandardní životní podmínky dětí a cílem bylo pokusit se je aktivizovat, se ukázalo, že realita byla opačná.

5.2.3 Vyhodnocení a srovnání s Horními Počernicemi

Jak bylo řečeno výše, projektu Přelouskej knihu realizovaného v Mníšku pod Brdy, se nakonec zúčastnily tři děti, přičemž jedno se do projektu zapojilo okamžitě, další dvě až po znovuotevření knihoven po 12. 4. 2021. Ukázalo se, že na čtenářství dětí má rozhodně vliv jejich přímý kontakt s pedagogy a knihovníky a také se samotnou knihovnou, jejím prostředím a konkrétními knihami. Navíc musíme zdůraznit, že v době, kdy byla soutěž vyhlášena, byly děti doma bez možnosti docházet do školy a účastnit se volnočasových aktivit už téměř rok, a to je v tomto vývojovém období velice dlouhá doba. Rozhodně však není toto jediný důvod nízké účasti dětí v projektu. Důkazem je příklad Horních Počernic, kde místní knihovna projekt převzala a realizovala jej v téměř shodném termínu, jen s určitými úpravami.

Knihovna Horní Počernice se mi ozvala pouze pár týdnů po vyhlášení projektu knihovnou Mníšek pod Brdy. Místní knihovna měla zájem projekt převzít a s mírně upravenými pravidly jej realizovat v Horních Počernicích. Neměla jsem proti převzetí projektu žádné námitky, právě naopak to byla vítána příležitost srovnat účinnost a realizaci projektu v různých podmínkách a v různých místech. V zásadě byl projekt *Přelouskej knihu* realizován v Horních Počernicích v prakticky stejných podmínkách. Také zde byla část projektu realizována v době protiepidemických opatření a také zde bylo úkolem dětí splnit úkoly na záložkách a vybarvovat k tomu napojené obrázky. Podobná byla i propagace: v místním tisku, v knihovně, na sociálních sítích a také zde byl uskutečněn pokus zapojit místní základní školy.

Změna byla v bodování, kdy počernická knihovna dávala dva body za každý splněný úkol a dva body za každou přečtenou knihu. V případě vypracování a splnění celé kompletní záložky dostal účastník deset bodů. Maximálně bylo možno získat čtyřicet bodů (v případě realizace v Mníšku pod Brdy to byly pouze čtyři body), přičemž nebylo nezbytně nutné, aby účastník odevzdal záložku kompletně vybarvenou. Právě skutečnost, že děti mohly plnit úkoly ze záložky a číst knihy bez toho, aby musely záložku plnit celou, pravděpodobně přispěla k tomu, že i přes kratší dobu pořádání se v Horních Počernicích zúčastnilo projektu celkem sedm dětí, tedy více než v Mníšku pod Brdy. V praxi to znamenalo, že i v případě, kdy děti některou knihu nepřečetly nebo nesplnily nějaký úkol, ostatní jejich aktivity nebyly zbytečné a soutěže se přesto mohly zúčastnit.

Kromě toho, že se projektu realizovaného v Horních Počernicích zúčastnilo více dětí v porovnání s Mníškem pod Brdy, děti z Horních Počernic byly také aktivnější. Výhercem se stal chlapec, který získal třicet bodů za kompletně splněné tři záložky, ostatní zúčastněné děti plnily buď také záložky jako celek, nebo jednotlivé úkoly, přičemž nejnižší počet získaných bodů byl i deset (tedy splněno pět úkolů). Na závěr je možné konstatovat, že realizace projektu *Přelouskej knihu* v Horních Počernicích byla úspěšnější, což je inspirací pro další podobné projekty. Důvodů, proč tomu tak je, je několik:

1. Aktivnější zapojení místních základních škol – projekt sami přijali a v rámci škol prezentovali ředitelé základních škol v Horních Počernicích, zatímco v Mníšku pod Brdy se do aktivní propagace projektu zapojila pouze pedagožka, která projekt iniciovala.
2. Upravená pravidla – rozhodně se ukázalo, že vzhledem k cílové skupině je nezbytně nutné, aby pravidla byla pro děti základních škol flexibilně přizpůsobena; zejména je třeba děti více motivovat, k čemuž přispěla varianta, že děti mohly plnit úkoly podle

svých možností a preferencí, a soutěže se mohly zúčastnit i čtenáři, kteří odevzdali nekompletní záložky.

3. Vyšší podpora ze strany rodičů – knihovnice z Horních Počernic vypověděly, že o projekt projeví zájem rodiče dětí a následně děti k účasti na projektu motivovali; jak bylo řečeno v teoretické části práce, děti navštěvující základní školy mohou být čtením velice silně vábeny, ale stejně tak se v tomto vývojovém období objevuje krize čtenářství a motivace ze strany dospělých je tedy velice významným faktorem dětského čtenářství.

Na závěr je možné zhodnotit, že projekt *Přelouskej knihu* má velký potenciál pro podporu dětského čtenářství, ale v podobě, v jaké byl realizován v Mníšku pod Brdy v první polovině roku 2021, není pro malé čtenáře příliš atraktivní, protože je zejména pro menší děti příliš náročný. Cestou, jak projekt mnohem více zpřístupnit dětem a podpořit tak jejich čtenářství, může být jeho modifikace realizovaná v Horních Počernicích.

5.3 Identifikace nedostatků a doporučení pro praxi

Přestože vyhodnocení projektu ukázalo, že se nejednalo o tak úspěšný projekt, jak bylo zpočátku očekáváno, rozhodně má soutěž *Přelouskej knihu* své místo v podporování dětského čtenářství ze strany lokálních knihoven. Co se týče neúspěchu, je možné identifikovat několik nedostatků, které se podepsaly na nízké účasti dětí na projektu:

1. Svou roli hrála protiepidemická opatření – na jednu stranu se fakt, že knihovny byly v době započetí soutěže už nějakou dobu zavřené, podepsal na účasti dětí, na druhou stranu se měla tomuto faktu přizpůsobit propagace projektu. Řešením by mohlo být propagování projektu spíše přes oblíbené sociální sítě místo lokálního tisku, který pro děti není zajímavým médiem. Co se týče distribuce záložek, svou roli by jistě sehrálo, kdyby byly záložky ve vytištěné formě dětem k dispozici na nějakém běžně dostupném veřejném místě, kterého by se nedotkla jak případná opatření, tak omezení z hlediska běžné otevírací doby. Za tímto účelem by se dalo využít atrium knihovny, které je veřejně přístupné bez ohledu na otevírací dobu knihovny a také prostory místního informačního centra – zde by se záložky mohly nacházet a děti by k nim měly neomezený přístup, nelimitovaný jinými faktory.
2. Jak se ukázalo komparací realizace projektu v Mníšku pod Brdy a Horních Počernicích, pravidla by se měla více přizpůsobit očekávané cílové skupině, tedy dětem navštěvujícím základní školy. Na jednu stranu bylo cílem projektu přivést děti ke čtení

žánrů a to formou, která vybočuje z jejich zaběhnutých rituálů a tím jim otevřít nové obzory, na druhou stranu je třeba si uvědomit, že děti sledovaného věku jsou velice vybíraví čtenáři a v případě, že zjistí, že by je některý úkol ze záložky rozhodně nebavil, nepustí se do záložky vůbec. Flexibilně upravené hodnocení zaměřené spíše na jednotlivé úlohy, než na požadavek kompletnosti splnění záložky se ukázal jako správná cesta pro oslovení a motivaci dětských čtenářů.

3. Prakticky nulová participace jiných subjektů a činitelů – v tomto bodě je třeba si položit otázku, jak by se projekt vyvíjel, kdyby byly knihovny běžně otevřené a děti by měly s knihovníky přímý kontakt. Dá se předpokládat, že by se do projektu zapojilo více dětí, pokud by nebyla žádná omezení. Ale jak bylo řečeno výše, podpora dětského čtenářství ze strany knihoven by se měla zaměřovat také na ty děti, které do knihovny prozatím nechodí. Proto by se na projektu, respektive na jeho propagaci, na příště mělo podílet více subjektů a činitelů. Opět se díky komparaci s realizací soutěže v Horních Počernicích ukázalo, že svou nezastupitelnou roli v tomto směru hrají základní školy a rodina. Je třeba si uvědomit, že bez přispění školy a rodiny má knihovna k dispozici jen velice úzký okruh dětí, na které může působit. A protože podobné projekty jako *Přelouskej knihu* by měly být zacíleny na děti čtenáře i nečtenáře, zapojení rodičů a školy se ukázalo jako velice důležité.

5.4 Shrnutí a diskuse

V metodologické části práce (kapitola 4) byly definovány cíle práce, které se týkaly přímo realizovaného projektu *Přelouskej knihu* tyto cíle je třeba na závěr praktické části práce vyhodnotit, přestože zmíněný projekt nebyl příliš úspěšný.

Zjistit aplikovatelnost principů projektové výuky do knihovnického prostředí.

Realizace projektu ukázala, že projektová výuka má v knihovnickém prostředí, a to konkrétně v oblasti podpory dětského čtenářství, velice efektivní uplatnění. Tento výsledek se však dal očekávat, protože podobné projekty jsou už v dnešních knihovnách zcela běžnou aktivitou.³⁸

³⁸ Viz např. výše prezentovaný projekt Lovci perel, ale podobných projektů je v českém knihovnickém prostředí celá řada, a to jak regionálního, tak národního a mezinárodního charakteru (např. projekt Bookstart, projekt Knížka pro prvňáčka či velice známá a rozšířená Noc s Andersenem).

Jak uvádějí odborníci,³⁹ projektová výuka je charakteristická tím, že děti přesně znají konkrétní výstup či cíl, kterého mají dosáhnout, a jejich úkolem je najít si cesty a postupy, jak těchto cílů dosáhnout.

V rámci předkládaného projektu měli dětští čtenáři jasně stanovené cíle a výstupy – jednak to byly samotné záložky jako celek, jednak dílčí kroky a jednotlivé úkoly na záložkách. Děti tedy přesně znaly úkol a v souladu s přístupy projektové výuky si samy měly najít cestu, jak tyto úkoly plnit. Samozřejmě v tomto směru mohlo jakékoli dítě kdykoli požádat jakéhokoli dospělého včetně knihovnice o radu a pomoc s výběrem knihy splňující požadavek stanoveného žánru či tématu. Děti tak měly za úkol číst knihy či texty předem daného typu, ale současně konkrétní výběr knihy či textu mohl odpovídat jejich vlastním osobním preferencím.

Je logické, že menší děti musejí projekt typu *Přelouskej knihu* plnit v konzultaci s dospělými, protože některé žánry (např. sci-fi) jsou pro prepubescentní čtenáře spíše neznámými pojmy. Na druhou stranu, K. Homolová⁴⁰ přímo uvádí, že současná literatura pro děti a mládež je velice různorodá a je možné nalézt knihu či text příslušející prakticky k jakémukoli žánru, a přitom cílenou na prepubescentního či pubescentního čtenáře. Sama mohu potvrdit, že nalézt knihy pro splnění jednotlivých úkolů a splnění uvedených žánrových požadavků není vůbec těžké. Při tvorbě záložek byla jen v rámci knihovního fondu Městské knihovny Mníšek pod Brdy nalezena nejméně desítka titulů jednoho konkrétního žánru určených pro dětské čtenáře a použitelných pro splnění zadaných úkolů.

Zjistit, zda je skutečně rozdíl mezi prepubescentním a pubescentním čtenářem ve výkonnosti čtení.

V tomto směru je nutné pro vyhodnocení použít nejen poznatky z projektu *Přelouskej knihu* z Mníšku pod Brdy, ale také z Horních Počernic. Celkem je tedy možno takto hodnotit deset dětských čtenářů, což budeme pro účely bakalářské práce považovat za reprezentativní vzorek. Na prvním místě je nutné konstatovat, že všechny děti účastníci se projektu je možno zařadit do kategorie prepubescentních čtenářů. Všechny děti totiž byly žáky prvního stupně základní školy (tedy spadaly do věkové kategorie ohraničené věkem 6–12 let). Je pravdou, že celkem čtyři děti už byly v jakémsi hraničním pásmu, to znamená, že navštěvovaly pátou třídu základní školy a měly tedy čerstvě dvanáct let. Přesto je možné konstatovat, že do projektu se

³⁹ MAŇÁK, ref. 18; ZORMANOVÁ, ref. 19.

⁴⁰ HOMOLOVÁ, ref. 27.

zapojili pouze prepubescentní čtenáři a tím také jasně dokázali, že jejich záliba ve čtení je alespoň v tomto ohledu vyšší než u kategorie pubescentních čtenářů.

Důvodů může být hned několik. Na jedné straně je samozřejmě nutné předpokládat, že u pubescentních čtenářů se skutečně objevuje krize čtení,⁴¹ takže projekt zaměřený na jejich čtenářství nebyl v centru jejich zájmu. Na druhou stranu je nutné si uvědomit, že práce s pubescentním čtenářem a jeho motivace je mnohem složitější a komplexnější záležitostí. Je nutné počítat s tím, že děti na druhém stupni základní školy už samy sebe berou jako dospělé a práce s mládeží obecně je velice složitá. Kromě nejrůznějších fyzických a psychických změn, jsou pro toto období charakteristické také sociální změny, které se mimo jiné projevují snahou vymezit se proti starším osobám a autoritám.⁴² Děti na druhém stupni základní školy se tak často vymezují nejen vůči konkrétním autoritám, ale také vůči světu dospělých jako takovému a je tedy běžné, že projekty typu *Přelouskej knihu* opomíjejí zcela záměrně, a to často i v případě, že by třeba konkrétní pubescentní dítě podobná akce zajímala. Je to tím, že tyto děti už jsou mnohem více pod vlivem vrstevníků a pozice a uplatnění mezi vrstevníky je pro ně nesrovnatelně hodnotnější než harmonizace vztahů s dospělými. Přesto by se pubescentní čtenáři neměli ve snahách a aktivitách knihoven opomíjet, reakce z této cílové skupiny může být sice problematičtější, ale po skončení tohoto období zůstanou mladému člověku návyky a postoje, ke kterým se bude po celý život vracet.

⁴¹ HOMOLOVÁ, ref. 27.

⁴² Více k tomuto tématu pro inspiraci a pochopení problematiky např. SAK, P., SAKOVÁ, K. *Mládež na křižovatce. Sociologická analýza postavení mládeže ve společnosti a její úlohy v procesech evropeizace a informatizace*. Praha: Svoboda Servis, 2004.

6 ZÁVĚR

Základním úkolem předkládané bakalářské práce bylo zjistit, zda a jak mohou knihovny v současném, moderním a informačně – technologickém světě přispět k rozvoji dětského čtenářství. Tento úkol byl realizován prostřednictvím konkrétní aktivity zaměřené na podporu dětského čtenářství. Pracuji už dlouhé roky jako knihovnice v Městské knihovně Mníšek pod Brdy, kde ve spolupráci s místní základní školou intenzivně a pravidelně pracuji na podpoře dětského čtenářství, a to už u dětí v mateřských školách. Je nutné aktivity na podporu dětského čtenářství neustále rozvíjet a dále přizpůsobovat společenským, ale také demografickým změnám, vznikají stále nové možnosti, jak děti ke čtení motivovat. Kromě využití národních a nadnárodních akcí je také vhodné realizovat lokální akce, odpovídající potřebám a možnostem místních institucí a dětí.

V první polovině roku 2021 byl Městskou knihovnou Mníšek pod Brdy realizován vlastní projekt *Přelouskej knihu*, jehož jsem byla autorkou a realizátorkou. Přesto, že projekt nebyl tak úspěšný, jak se předpokládalo, splnil stanovené cíle předkládané bakalářské práce a ukázal další cestu, kterou se při podpoře dětského čtenářství vydat. Primárně bylo zjištěno, že projektová výuka, respektive její principy, jsou do knihovnického prostředí velice efektivně aplikovatelné, a dokonce se dá říci, že projektová výuka má pro prostředí knihoven a podporu dětského čtenářství ještě více pozitiv než ve školském prostředí. Projektová výuka je velice specifická a ve školním prostředí často problematicky realizovatelná. Knihovna však není limitována ani časově ani prostorově a může proto využít pozitivní afekty projektu při své práci s dětskými čtenáři.

Dále bylo zjištěno, že při projektování aktivity zaměřené na podporu dětského čtenářství je nezbytně nutné propagovat projekt vhodným způsobem a podmínky a pravidla soutěže přizpůsobit specifikům cílové skupiny. Velice důležité je také zapojení rodičů a základních škol, protože při dlouhodobějších a složitějších projektech se zejména prepubescentní čtenáři bez pomoci a rady dospělých neobejdou, u pubescentních čtenářů je zase zapotřebí motivace pocházející z více směrů. Přesto, že hra *Přelouskej knihu* nesplnila očekávání, ukázala, že se rozhodně vyplatí věnovat čas a pozornost vypracovávání a realizaci náročnějších a dlouhodobých projektů a pokusit se tak ozvláštnit dětem čtení a podporovat jejich čtenářství. Čím více zkušeností knihovník v této oblasti získá, tím budou jeho projekty úspěšnější a budou mít reálný dopad na podporu dětského čtenářství v obci.

7 POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE

Legislativa:

Zákon č. 257/2011 Sb., knihovní zákon ve znění pozdějších předpisů.

Literatura:

COUFALOVÁ, J. *Projektové vyučování pro první stupeň základní školy. Náměty pro učitele*. Praha: Fortuna, 2006. 136 s. ISBN 8071689580.

HAVLÍNOVÁ, H. *Chci číst jako táta s mámou. Jak se stát čtenářem*. Praha: Grada, 2019. 160 s. ISBN 978-80-271-2738-2.

HOMOLOVÁ, K. *Uživatelská propedeutika*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2010. 196 s. ISBN 978-80-7248-625-0.

HOMOLOVÁ, K. *Pedagogicko-didaktické a psychosociální aspekty pubescentního čtenářství*. Ostrava: Repronis, 2008. 126 s. ISBN 978-80-7368-641-3.

MAŇÁK, J., ŠVEC, V. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. 220 s. ISBN 80-7315-039-5.

METELKOVÁ SVOBODOVÁ, R. *Čtenářská gramotnost z lingvodidaktického hlediska*. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity, 2008. 200 s. ISBN 978-80-7368-653-6.

RAMBOUSEK, V. *Materiální didaktické prostředky*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014. 59 s. ISBN 978-80-7290-664-2.

SAK, P., SAKOVÁ, K. *Mládež na křižovatce. Sociologická analýza postavení mládeže ve společnosti a její úlohy v procesech evropeizace a informatizace*. Praha: Svoboda Servis, 2004. 240 s. ISBN 80-86320-33-2.

TOMAN, J. *Dětské čtenářství a literární výchova*. Brno: CERM, 1999. 22 s. ISBN 8072041118.

TRÁVNÍČEK, J. *Čtenáři a internauti. Obyvatelé ČR a jejich vztah ke čtení*. Brno: Host, 2011. 192 s. ISBN 978-80-7294-515-3.

TRÁVNÍČEK, J. *Čteme? Obyvatelé ČR a jejich vztah ke knize*. Brno: Host, 2008. 208 s. ISBN 978-80-7294-270-1.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2008. 467 s. ISBN 978-80-246-0956-0.

VÁŠOVÁ, L. *Úvod do bibliopedagogiky*. Praha: ISV, 1995. 190 s. ISBN 80-85866-07-2.

VORLÍČEK, CH. *Úvod do pedagogiky*. Praha: H+H, 2000. 175 s. ISBN 80-860-22-79-X.

ZORMANOVÁ, L. *Obecná didaktika: Pro studium a praxi*. Praha: Grada, 2014. 240 s. ISBN 978-80-247-4590-9.

ZORMANOVÁ, L. *Výukové metody v pedagogice*. Praha: Grada, 2012. 160 s. ISBN 978-80-247-4100-0.

Internetové zdroje:

KÁLMÁN, L. *Mníšecká městská knihovna slaví století od svého vzniku* [online]. 2020-09-08 [cit. 2022-06-08]. Dostupné na WWW: < <https://www.zpravyzmnisku.cz/spolky/mnisecka-mestska-knihovna-slavi-stoleti-od-sveho-vzniku/>>

Lovci perel [online]. 2022 [cit. 2022-06-08]. Dostupné na WWW: <<https://www.lovciperel.cz/index>>

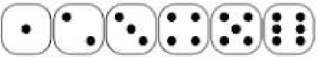

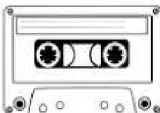

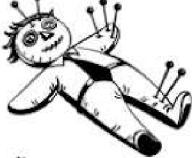

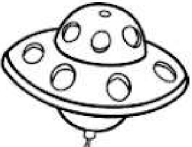

Městská knihovna Mníšek pod Brdy [online]. 2022 [cit. 2022-06-08]. Dostupné na WWW: < <https://www.mnisek.cz/volny-cas/mestska-knihovna-mnisek-pod-brdy/>>

Pixabay [online]. 2022. Dostupné na WWW: < <https://pixabay.com/cs/>>

Učitelé Učitelům – čtenářská výzva Přečti knihu [online]. 2022 [cit. 2022-06-08]. Dostupné na WWW: < <https://uciteleucitelum.cz/material/cesky-jazyk/ctenarska-vyzva-precti-knihu>>

8 PŘÍLOHY

8.1 Příloha A - Záložky

<p>PŘELOUSKET KNIHU</p> <p>FANTASY </p> <p>NA NEOJBLÍBENĚJŠÍM MÍSTĚ </p> <p>O ZVÍŘÁTKÁCH </p> <p>ZAHRAJ SI SPOLEČENSKOU HRU </p> <p><small>Průmyslová papírna, s.r.o. - Jihlava 2023-2024</small></p>	<p>PŘELOUSKET KNIHU</p> <p>O DĚTECH </p> <p>POHÁDKU </p> <p>AUDIO KNIHU </p> <p>DOBRODRUŽNOU </p> <p><small>Průmyslová papírna, s.r.o. - Jihlava 2023-2024</small></p>	<p>PŘELOUSKET KNIHU</p> <p>HOROR </p> <p>BAJKU/POVĚST </p> <p>NOVINY/ČASOPIS </p> <p>OBLÍBENOU KNIHU KAMARÁDA </p> <p><small>Průmyslová papírna, s.r.o. - Jihlava 2023-2024</small></p>
<p>PŘELOUSKET KNIHU</p> <p>POEZIE </p> <p>NA DOPORUČENÍ UČITELE/KY, KNIHOVNICE </p> <p>SCI-FI </p> <p>HISTORICKOU </p> <p><small>Průmyslová papírna, s.r.o. - Jihlava 2023-2024</small></p>		

9 SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tabulka 1 - Časový harmonogram realizace projektu.....	20
--	----